

Архивски број: 08-424/11
19.08.26 година

Постапувајќи по претставка бр. 08-424/1 од 23.04.2026 година поднесена од страна на --- од ---, со адреса на живеење на --- во ---, за дискриминација сторена од страна на --- врз основа на политичко уверување и лично својство и општествен статус во областа на работата и работните односи, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, врз основа на член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (“Службен весник на Република Северна Македонија”, бр. 258/2020), го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ИНДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз подносителот --- од --- врз основа на политичко уверување и лично својство и општествен статус во областа на работата и работните односи, сторена од страна на ---.

Образложение

На 23.04.2026 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (во понатамошниот текст: “Комисијата”) беше поднесена претставка бр. 08-424/1 од страна на --- од ---, за дискриминација извршена од страна на --- (понатаму во тектот: “---”), а врз основа на политичко уверување и лично својство и општествен статус во областа на работата и работните односи.

Подносителот на претставката наведува дека во --- работел повеќе од 30 години. По завршување на 2 /два/ мандата како --- на --- на ден 03.11.2025 година се вратил на работното место во ---. Иако во согласност со Законот за работни односи и неговото дотогашно работно место во --- (ниво-----) работодавачот бил должен да го врати на истото, сепак подносителот бил рапореден на пониско ниво ----- . Смета дека таквиот акт на деградација бил директна последица на неговиот претходен ангажман и претставувал дискриминација врз основа на политичко уверување. Со ваквиот акт бил оневозможен да го оствари правото на напредување и му била нанесена материјална штета. Подносителот наведува и дека подолг период од страна на надлежните институции не добива одговори по поднесените приговори од негова страна.

Кон претставката како доказ во фотокопие доставено е

- Известување бр. --- од --- од ---.

На 05.05.2026 година Комисијата за спречување и заштита од дискриминација се обрати со барање бр. 08-424/2 за доуредување на претставка до подносителот --- од ---. Со истото побара да бидат доставени следните докази – решение од работодавачот --- со кое бил рапореден на работно место – ---, - решение од работодавач --- со кое бил рапореден на работно место – --- и – жалба против решение поднесено до ---, сите во фотокопие.

На 06.05.2026 година од страна на подносителот по електронски пат на електронската адреса на Комисијата беше доставено бараното доуредување кон кое беа доставени – Решение бр. --- од --- година на ---, - Решение бр. --- од --- година на ---, - Приговор против решение бр. --- од --- година од --- до ---, - Ургенција за постапување по приговор поднесен до ---. Воедно истиот ден подносителот достави второ дополнување кон кое ги достави следните докази – Решение за --- на --- од ноември 2025 година, - Решение бр. --- од --- година на --- и – Решение бр. --- од --- година на ---.

На 12.05.2026 година Комисијата за спречување и заштита од дискриминација се обрати со барање бр. 08-424/5 до ---, --- и до --- заради добивање на произнесување по наводите во претставката. Воедно истиот ден Комисијата се обрати и до --- заради добивање на податоци за тоа – дали --- има постапувано по приговор против решение поднесен од --- и доколку постапувала го побара актот односно решението на ---.

На 26.05.2026 година во Комисијата е пристигнато Известување бр. --- од --- година од --- кон кое е доставено Решение РО бр. --- од --- година со кое приговорот од подносителот --- против Решение бр. --- од --- година на ---, бил одбиен како неоснован.

На 15.06.2026 година во Комисијата е пристигнато произнесување по претставка Рег.бр. --- од --- година на ---, ---. Во истото се наведува дека на подносителот --- од --- со Решение бр. --- од --- година и Решение бр. --- од --- година му мирувале правата и обврските од работен однос во --- поради кандидрање за избор на --- на --- и поради верификација на мандат за --- на ---. По завршување на мандатот, односно по престанок на причините за мирување од страна на именуваниот било доставено барање бр. --- од --- година за враќање на работа во ---. Ваквото барање било доставено со акт на --- од --- година во кој било наведено дека е согласен именуваниот да се врати на работа во --- и предлагал да биде распореден на работно место – --- во ---. Понатаму, од страна на Комисијата за --- во --- постапувајќи во согласност со член 128 од Законот за --- бил изготвен записник од одржан состанок бр. --- од --- година по што била донесена одлука врз основа на која било донесено Решение бр. --- од --- година со кое --- бил вратен на работа во --- на работно место – --- категорија ---, ниво --- во ---, сметано од --- година без прекин во работниот однос. Според наведеното, донесеното решение било во согласност со член ---, став --- од Закон за работните односи во кој во ниту една одредба не била пропишана обврска работникот задолжително да биде вратен на истото, конкретно работно место ниту пак на исто ниво или категорија. Подолг временски период подносителот извршувал јавна функција – ---, во два последователни мандата при што во меѓувреме работното место од кое претходно заминал – било пополнето. Исто така, се цитира и одредбата од член --- од Законот за работни односи кој се однесува на правата на работникот од работен однос во случај на негов избор или именување за вршење на државна или јавна функција. Следствено, од страна на работодавачот се укажува дека на именуваниот му мирувале правата и обврските од работниот однос, а не правата од работното место, па незадоволството на подносителот заради распоредувањето не значело дека постоела дискриминација бидејќи истото било во согласност со законски одредби, реални организациски потреби на службата и важечка систематизација.

Врз основа на сето погоренаведено беше утврдена следната фактичка состојба: Подносителот на претставката за заштита од дискриминација, --- од --- е вработен во --- каде од --- година со Решение бр. --- бил распореден на работно место ---, категорија ---, ниво --- во ---. Од причина што именуваниот бил кандидат за --- на --- во --- година, а потоа и избран за --- на ---, со два последователни мандата, неговите права и обврски кај работодавачот биле во мирување, а сметано од --- година. По завршувањето на неговиот мандат во ноември --- година, именуваниот поднел барање за враќање на работа до неговиот работодавач по што од страна на --- било донесено Решение бр. --- од --- година со кое именуваниот бил вратен на работа во --- и распореден на работно место ---, категорија ---, ниво --- во --- при ---. Со ваквото распоредување именуваниот е распореден на работно место кое е за едно ниво пониско од работното место на кое работел до моментот кога било донесено решението со кое му мируваат правата и обврските од работниот однос.

Имено, во Закон за ---, во член 45 е уредено мирувањето на работниот однос, па во став 1 се утврдува дека *‘Во случај кога работникот заради издржување на казна или изречена воспитна, или заштитна мерка, не може да ја врши работата за период пократок од шест месеца или заради отслужување воен рок или вршење на цивилна служба со надомест, притвор и во други случаи определени со закон, времено престане да ја врши работата, договорот за вработување не престанува да важи и работодавачот не смее да го откаже освен ако е поведена постапка за престанување на работодавачот, за кој период договорот мирува’*. Во став 2 и став 3 од истиот член се уредува дека *“За време на мирување на договорот за вработување, мируваат договорните и другите права, како и обврските од работниот однос коишто се непосредно поврзани со вршењето на работата. Работникот има право и должност да се врати на работа најдоцна во рок од пет дена од денот на престанувањето на причината за мирување на договорот. Со тој ден престанува мирувањето на договорот.”* Во член 151 од овој закон е уредено дека *“На работник кој е избран или именуван на државна или јавна функција, утврдена со закон, а чие вршење бара привремено да престане да работи кај работодавачот, му мирува работниот однос за време на вршење на функцијата и има право, во рок од 15 дена по престанувањето на функцијата што ја вршел, да се врати на работа кај работодавачот за вршење на работи кои одговараат на неговиот степен на стручна подготовка.”*

Во член 32 од Законот за --- се видовите работни места, па во став 3 од овој член е уредено дека *“Во категоријата извршители во хиерархијата на работни места со високо и средно образование, утврдени се пет видови работни места, и тоа: 1. главен; 2. самостоен; 3. виш; 4. основно работно место и 5. Помлад.”* Во член 49 од законот се уредува дека *“Правата и обврските од работниот однос, работниците во --- ги остваруваат согласно од овој закон, Законот за ---, прописите од областа на работните односи и Колективниот договор на ---.”* Понатаму во законот, во член 92 се утврдува дека *“Распоредување на работник во --- може да се изврши ако се исполнети следните услови: 1. работното место на кое се врши распоредување е слободно; 2. работникот кој се распоредува ги исполнува условите утврдени во актот за систематизација на работните места во ---; 3. видот на работното место на кое се распоредува работникот,*

во хиерархијата на работни места да е еднакво по вид со видот на работното место од кое се распоредува работникот, согласно членот 32 од овој закон; 4. работното место на кое се распоредува работникот е во организациска единица во неговото место на живеење и 5. работите на работното место на кое се распоредува работникот се сродни со работите од работното место од кое се распоредува работникот, согласно Листата на сродни области и работи кои се вршат во ---, што ја донесува ---." Во член 95 од овој закон уредено е распоредувањето во нетранспарентна постапка, па според тоа се утврдува дека "Во нетранспарентна постапка може да се врши: 1. Распоредување на конкретни работни места кои се утврдени во Листата на работни места во --- за кои не се спроведува транспарентна постапка; 2. Распоредување по ---; 3. Распоредување на барање на работникот; 4. Распоредување во други случаи: а) распоредување на работник врз основа на изречена дисциплинска мерка, б) распоредување на работник врз основа на наод, оценка и мислење на надлежна здравствена комисија; в) распоредување кога се вршат промени во организациската структура во --- или се вршат промени во однос на бројот на работните места во организациски единици во --- утврдени во актот за систематизација на работни места во ---, а нема утврдена потреба да се намали бројот на вработените во ---; г) распоредување на работник на работно место кое е еден вид пониско во хиерархијата на работни места од видот на работното место на кое работи работникот, доколку работникот во претходната година добил оценка "не задоволува"; д) распоредување во случај кога на работник не му е издаден или му е одземен безбедносниот сертификат за пристап до класифицирани информации, кој е утврден како услов во актот за систематизација за работното место на кое работникот работи и ф) кога се постапува согласно судски одлуки и акти на други органи и институции и 5. Времено распоредување." Член 99 од овој закон ги опфаќа другите случаи на распоредување поради што е уредено дека "Распоредување на работник во нетранспарентна постапка се врши и во случај: 1. кога на работник во категорија извршители му е изречена дисциплинска мерка распоредување на работно место кое е едно работно место пониско по вид од видот на работното место на кое работникот работи, како и кога на работник во категорија раководни работници му е изречена дисциплинска мерка распоредување на работно место во категорија извршители, на работно место систематизирано со вид "главен"; 2. кога со наод, оценка и мислење на надлежна здравствена комисија согласно прописите од областа на пензиското и инвалидското осигурување е утврдено дека работникот не е способен за вршење на работите и задачите на работното место каде работи, заради нарушена психофизичка или здравствена способност која настапила како последица од повреда при работа или професионална болест; 3. кога во --- се вршат промени во организациската структура на --- или се вршат промени во однос на бројот на работните места во организациските единици утврдени во актот за систематизација на работните места на ---, а нема утврдена потреба да се намали бројот на вработените во ---; 4. кога работникот во претходната година добил оценка "не задоволува"; 5. кога на работникот не му е издаден или му е одземен безбедносниот сертификат за пристап до класифицирани информации, кој е утврден како услов во актот за систематизација

за работното место на кое работникот работи или б. кога се постапува согласно судски одлуки и акти на други органи и институции.”

Од друга страна пак, во член 44 од --- на --- се уредува дека “Распоредување на работник на друго работно место може да биде и од времен карактер, заради замена на привремено отсутен работник.” Според наведеното во став 2 од овој член “ваквото распоредување може да трае најмалку еден месец, а најмногу една година.” Во член 91 од --- уредени се нивоата на работни места, па се наведува дека “Нивоата на работни места се утврдени во Класификацијата на работните места и се опишуваат со видови на работни места а во Категорија --- опфатени се – ---.” Крајно, во член 123 од --- се уредува дека “За време на неплатеното отсуство на работникот му мируваат правата и обврските од работниот однос.”

Врз основа на сето изнесено, односно врз основа на детален увид во наводите во претставката, произнесувањето по истата и приложените докази, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, утврди дека кон подносителот --- од --- е сторена индиректна дискриминација врз основа на политичко уверување и лично својство и општествен статус во областа на работата и работните односи од страна на ---, а онака како е опишана со член 8, став 2 од Закон за спречување и заштита од дискриминација според кој “Индиректна дискриминација постои кога преку навидум неутрални прописи, одредби, критериуми, програми или практики, се става некое лице или група во понеповолна положба врз дискриминаторска основа во споредба со други лица или група лица, освен кога произлегува од легитимна цел, а средствата за постигнување на таа цел се пропорционални, односно се соодветни и неопходни” Наведеното Комисијата за спречување и заштита од дискриминација го констатира од решението за распоредување на именуваниот со кое бил вратен на работа кај работодавачот, но распореден на работно место за едно ниво подолу од претходно, односно наместо да биде вратен на работно место – ---, тој бил распореден на работно место – ---. Ваквото распоредување по подносителот исто така предизвикува и финансиски импликации. Наводите на утврдениот дискриминатор дека подносителот бил подолго време отсутен, односно во --- бил --- на ---, па поради ова работното место на кое работел било пополнето, Комисијата ги ценеше но не ги зема за одлучувачки од причина што како што и самиот дискриминатор наведува во произнесувањето – подносителот не заминал од работното место па на негова страна постоела и можноста за врмено распоредување на работник поради подолгото отсуство на подносителот, а како резултат на потребата од извршување на работите и работните задачи предвидени за работното место ---. На подносителот во периодот од --- му мирувале правата и обврските од работниот однос, за што општо уредување односно општа норма е предвидена со Закон за ---, непрецизирано во --- или --- кој се однесува на вработените во ---, а кои во одреден период биле избрани или именувани за носители на јавна функција што може да резултира со слободно, односно различно толкување на одредбите а тоа пак да доведе до нееднаков третман на вработените во ---.

Оттука, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на ова мислење, па во согласност со член 27, став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, по утврдената индиректна дискриминација, а со цел отстранување на повредите на правото, ја донесе следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА --- во иднина доследно да го почитува мирувањето на стекнатите правата и обврски од работен однос на вработените во --- кои биле избрани или именувани за носители на јавна функција при нивното распоредување при враќање на работа во--- и доследно да се почитува пропишаното во член 175 од Закон за --- како и постапка за изрекување распоредување на работно место кое е едно место пониско по вид од видот на работното место на работникот, а кое е предвидено како дисциплинска мерка.

Доколку --- не постапи по препорачаното со ова мислење, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно своите надлежности од член 27, став 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоци.

Скопје,
11.08.2026 година

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Претседател на Комисијата
Душан Томшиќ,

Доставено до:

- ---
- ---
- Архива на КСЗД